

VZGOJNI NAČRT
OSNOVNE ŠOLE STANETA ŽAGARJA KRANJ

Vsebina

- I. VZGOJNA NAČELA IN VREDNOTE**
- II. VZGOJNE DEJAVNOSTI**
 - 1. Preventivne dejavnosti**
 - 2. Svetovanje in usmerjanje**
- III. DRUGE DEJAVNOSTI**
 - 1. Pohvale, priznanja, nagrade**
 - 2. Vrste postopkov in ukrepov**
 - a) Vzgojni postopki restitucije**
 - b) Vzgojni ukrepi**
 - c) Vzgojni opomini**
- IV. OBLIKE VZAJEMNEGA SODELOVANJA ŠOLE S STARŠI**

I. VZGOJNA NAČELA IN VREDNOTE

Poleg izobraževalne je pomembna tudi vzgojna razsežnost pedagoškega dela v osnovni šoli. Z vzgojnim načrtom bomo sledili ciljem osnovne šole, družbeno sprejetim vrednotam in načrtovali uresničevanje skupnih vrednot naše šole, ki so:

- **spodbujanje dobrih medsebojnih odnosov,**
- **razvijanje učnih in delovnih navad,**
- **strpnost in sprejemanje drugačnosti in**
- **navajanje na odgovornost in spoštovanje.**

Z dobrimi medsebojnimi in spoštovanjem med učenci, zaposlenimi in starši ustvarjamo temelje za kvalitetno posredovanje in pridobivanje znanja, veščin in izkušenj. Učence vzgajamo v duhu strpnosti do sočloveka in z odgovornostjo do okolja. Dosegamo rezultate, ki dajejo ugled in prepoznavnost šoli.

Izhodišče vzgojnega načrta je delo na področju načel in vrednot, zato se bomo trudili upoštevati sledeča načela:

- Pri vzgoji za vrednote so najpomembnejši zgledi, ki jih dajejo učencem vsi zaposleni na šoli, kajti veliko učenja poteka prav preko posnemanja. Ko starši in učitelji delujemo v skladu s svojo osebno lestvico vrednot, učence najbolj prepričamo o pomenu teh vrednot.
- Poudarek bo tudi na delu z oddelčno skupnostjo, pozitivnih in skrbnih medosebnih odnosih in zaupanju. Medsebojno zaupanje učencev, delavcev šole in staršev ter pozitivna klima šole so prav tako bistvenega pomena za proaktivno vzgojno delovanje kot tudi za optimalno življenje in delo v šoli. Oddelčne skupnosti bodo vsako leto oblikovale še svoje dogovore o delu in medsebojnih odnosih glede na svoje posebnosti.
- Težili bomo k upoštevanju razvojnih in individualnih posebnosti učencev, spodbujali k odličnosti vsakega posameznika, k skupnemu reševanju težav, strpnosti ter sodelovanju.
- Učence bomo spodbujali k samostojnosti in odgovornosti pri reševanju problemov.
- Pri tem se bomo posluževali restitucije, učenca pa bo vodil ali mu s svetovanjem pomagal strokovni delavec.

II. VZGOJNE DEJAVNOSTI

1. Preventivne dejavnosti

Preventivne vzgojne dejavnosti izhajajo iz poslanstva, vizije, vrednot in ciljev osnovne šole ter potreb učencev in okolja, zato bomo posebno pozornost posvetili spodbujanju dobrih medsebojnih odnosov, razvijanju učnih in delovnih navad, strpnosti, odgovornosti in spoštovanju.

Šola načrtuje in izvaja preventivne dejavnosti na ravni šole, na ravni posameznih razredov ali oddelkov in, ko je potrebno, tudi na ravni posameznih učencev.

Na ravni šole:

- Eko projekti.
- Povečanje nadzora na določenem kraju v določenem času. V šoli je organizirano dežurstvo učiteljev v času obeh daljših odmorov predvsem tam, kjer je zaradi več socialnih interakcij možnih več oblik nezaželenega vedenja (v obeh avlah, jedilnici, na območju dežurnega učenca ...).
- Poudarjanje in nagrajevanje zglednega vedenja učencev. Vsako šolsko leto je za vse učence organizirano tekmovanje za naj učence. Vzgojno delovanje posamezne oddelčne skupnosti in učencev je spremljano skozi celotno šolsko leto. Zapisi pohval in prekrškov posameznih učencev so vodeni in tudi primerno nagrajeni na koncu šolskega leta.
- Projekt Otroški vzgojni parlament v prvih, drugih in tretjih razredih. Otroci pod vodstvom učiteljic spoznavajo pravilno ravnanje v različnih situacijah v šoli in izven nje. Cilji Otroškega vzgojnega parlamenta so: sistematično usvajanje čustveno-socialnih veščin, izboljšanje medsebojnih odnosov učencev, reševanje konfliktov in medrazredno povezovanje.
- Dvig digitalnih kompetenc
- Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju
- JP - Mladi
- Zeleni pingvin
- Evropski športni dan

Na ravni posameznih razredov:

- Razvijanje ugodne socialne klime, izvajanje dejavnosti, ki postavljajo v ospredje medsebojno povezanost, sodelovanje in odvisnost ter povezujejo učence in delavce šole:
 - projekt Bodiva prijatelja (1. in 7. razred),
 - obisk vrtca v šoli,
 - tematske razredne ure.
- Oblikovanje oddelčnih skupnosti in šolskega dogovora o temeljnih vrednotah skupnega življenja je tema pri razrednih urah in pouku domovinske in državljske vzgoje ter etike.

Učenci vsakega oddelka bodo na začetku šolskega leta spregovorili o pravilih šolskega reda in hišnem redu, lahko pa bodo oblikovali še lastna oddelčna pravila in dogovore ter jih objavili v matični učilnici na vidnem mestu.

1. Svetovanje in usmerjanje

- Svetovanje in usmerjanje pomaga učencem pri reševanju problemov v zvezi z njihovim delom, razvojem, odnosi z drugimi, pri razvijanju samopresoje in prevzemanju odgovornosti. Izvaja se tudi pri reševanju problemov, ki so posledica nespoštovanja drugih ter kršitev šolskih pravil.
- Izvaja se v okviru ur oddelčnih skupnosti, pogovorov z učenci v času govorilnih ur za starše in učence, ob sprotnem reševanju problemov in drugih priložnostih.
- Izvajajo ga strokovni delavci in sodelavci šole, lahko tudi posebej usposobljeni vrstniki.

V osebem svetovalnem pogovoru bo svetovallec učencu pomagal pri ugotavljanju pozitivnih in negativnih posledic njegovih ravnanj zanj in za druge. Učencu bo ponujena pomoč pri iskanju uspešnih in etično sprejemljivih vedenj, s katerimi bo učenec lahko uspešno zadovoljil svoje potrebe in interese ter pri načrtovanju potrebnih sprememb.

Svetovalnemu pogovoru lahko sledi dogovor med učencem, starši in strokovnim delavcem ali vodstvom šole ter različne oblike pomoči učencem.

Cilji svetovanja so tudi, da se učenec uči:

- oblikovati lastne cilje in strategije za njihovo uresničevanje;
- organizirati lastno delo za večjo učinkovitost;
- spremljati svojo uspešnost;
- razmišljati in presojati o svojih vedenjih in ravnanjih drugih ljudi;
- prevzemati odgovornost in sprejemati posledice svojih dejanj;
- empatičnega vživljanja v druge, sprejemanja različnosti;
- opazovati lastna občutja, razmišljanja in vedenja;
- razumeti vzroke za neustrezno vedenje pri sebi in drugih;
- reševati probleme in konflikte;
- ustrezno ravnati v situacijah, v katerih je prisoten stres, strah, tesnoba, jeza, žalost, občutki sramu ali krivde, konflikti, apatičnost, frustracije, doživljanje neuspehov, depresija (čustvena inteligentnost);
- razvijati realno in pozitivno samopodobo in samospoštovanje.

Oblike pomoči učencu so lahko še:

- organizacija pomoči učitelja ali sošolcev pri učenju;
- načrtno vzpostavljanje določenih socialnih povezav med učenci;
- vključevanje v določene dejavnosti;
- uvajanje v določene funkcije in druge pomembne odgovornosti;
- nudenje različnih oblik zunanje pomoči;
- dogovori z učencem o občasnih individualnih programih;
- zagotavljanje varnosti itd.

III. DRUGE DEJAVNOSTI

1. Pohvale, priznanja, nagrade

Učenci ali skupine učencev lahko za uspešno in prizadevno delo v šoli prejmejo pohvale, priznanja in nagrade. Predlagajo jih lahko: oddelčne skupnosti in skupnost učencev šole, razrednik, drugi strokovni delavci šole, mentorji dejavnosti, ravnatelj in starši.

Pohvale

Učenci so lahko pohvaljeni na različne načine: pri razredni uri, pred razredom, z zapisom v dnevnik, z objavo po zvočniku, na oglasni deski, v šolskem časopisu, na šolski internetni strani ...

Pohvale so lahko ustne ali pisne.

Za enkratne in kratkotrajne aktivnosti so učenci ustno pohvaljeni.

Pisne pohvale podeljujeta razrednik (za delo v oddelčni skupnosti ali za individualno napredovanje učenca) ali mentor dejavnosti za aktivnosti, ki trajajo celo šolsko leto. Pisne pohvale se lahko podelijo tudi skupini učencev. Skupinske pisne pohvale podeljuje ravnatelj šole.

Pohvale se podeljujejo za:

- prizadevnost ter doseganje vidnih rezultatov pri pouku, interesnih dejavnostih in drugih dejavnostih šole, redna vključenost v interesno dejavnost, dodatni, dopolnilni pouk, sprotno delanje domačih nalog in pripravljenost na pouk;
- bistveno izboljšanje učnega uspeha v primerjavi s preteklim šolskim letom;
- doseganje vidnih rezultatov na šolskih tekmovanjih in srečanjih učencev z različnih področij znanja in delovanja;
- posebej prizadevno in učinkovito delo v oddelčni skupnosti učencev ali skupnosti učencev šole (udeleženos na sestankih, pomoč pri programu na prireditvah in proslavah...);
- aktivno sodelovanje pri organizaciji in izvedbi različnih dejavnosti in prireditvev, pomembnih za delo šole;
- pripravljenost pomagati učno šibkim učencem izven pouka in drugo podobno nudenje pomoči tistim, ki jo potrebujejo;
- vljudnost;
- prijaznost;
- vestnost;
- samoiniciativnost;
- pripravljenost za dodatno delo;
- drugo, kar razrednik, mentor, učiteljski zbor ali ravnatelj ocenijo kot pomembno za pohvalo.

Priznanja

Učencem jih podeljuje ravnatelj šole, in sicer za delo oz. dosežek, ki je pomemben za celotno šolo ali znatno prispeva k ugledu šole v širši skupnosti.

Priznanja se izrekajo za:

- večletno prizadevnost in doseganje vidnih rezultatov pri šolskem delu;
- doseganje vidnih rezultatov na tekmovanjih in srečanjih učencev, ki so organizirana za območje celotne države;
- večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih;
- večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti, skupnosti učencev šole ali šolskem parlamentu.

Nagrade

Učenci, ki prejmejo priznanje, so lahko tudi nagrajeni. Vrsto nagrade za posameznega učenca določi ravnatelj v sodelovanju z razrednikom oz. mentorjem. Praviloma so nagrade knjige ali pripomočki, ki jih učenec lahko uporablja pri pouku ali drugih dejavnostih šole.

Priznanja in nagrade podeljuje ravnatelj ob zaključku šolskega leta na slavnosten način.

2. Vrste postopkov in ukrepov

a) Vzgojni postopek restitucije

Učitelji si bodo prizadevali, da bo imel učenec ob storjenem neustreznem dejanju možnost reševati spor ali odpraviti posledice s pomočjo restitucije.

Restitucija je metoda poravnave povzročene škode. Pri tem ne gre v prvi vrsti za povrnitev materialne škode (čepprav včasih tudi) kot za škodo, ki jo učenci povzročijo na etičnem, socialnem in psihološkem področju. Gre za iskanje možnosti, da učenec popravi storjeno napako in kritično razmišlja o svojem vedenju.

Proces uspešne restitucije je končan, ko oškodovanec potrdi, da je zadovoljen s poravnavo in ko povzročitelj na čustvenem in miselnem nivoju sprejme posledico nepremišljenega ravnanja, s katerim je povzročil škodo.

Pri restituciji naj bo poravnava smiselno povezana s povzročeno škodo.

Temeljna načela restitucije:

- za učenca je postopek prostovoljen;
- je priložnost za učenje novih vzorcev vedenja in popravilo napak;
- spodbuja pozitivno vedenje in poudarja vrednote, ne spodbuja pa obrambnega vedenja, kar storita kritika in kaznovanje;
- zahteva odločitev in napor učenca;
- ni kaznovalca, učenci ustvarjalno rešujejo spor ali problem;
- oškodovanec jo sprejme kot primerno nadomestilo povzročene škode.

Učitelj bo v primeru, da učenec zavrača možnosti, ki jih ponuja restitucija, odločil o posledicah kršitev v skladu z dogovori vzgojnega načrta in pravili šolskega reda.

V nekaterih izjemnih primerih je glede na okoliščine kljub sočasno izvedeni restituciji učencu lahko izrečen tudi formalni vzgojni opomin ali ukrep.

b) Vzgojni ukrepi

Učenec, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti in odgovornosti, določenih z Zakonom o osnovni šoli, Pravili šolskega reda in Hišnim redom, stori kršitev.

Vzgojni ukrep se uporabi, kadar učenec:

- ni pripravljen sodelovati pri reševanju problemov in so bile predhodno izvedene druge vzgojne dejavnosti;
- zavrača restitucijo, svetovanje in usmerjanje;
- ni pripravljen upoštevati potreb in pravic drugih;
- ponavlja kršitve šolskih pravil in dogovorov.

Izvajanje vzgojnih ukrepov je povezano s priložnostmi za učenje in spreminjanje vedenja.

Vzgojni ukrepi so lahko:

- ukinitvev nekaterih pravic, ki so povezane s pridobljenimi statusi učencev in ugodnostmi, ki jih šola nudi učencem zunaj predpisanih dejavnosti in standardov;
- povečan nadzor nad učencem v času, ko je v šoli, a ni pri pouku;
- zadržanje na razgovoru v zvezi z reševanjem problemov po pouku (v soglasju s starši);
- učenec se ne udeleži dejavnosti, ki se izvaja izven prostorov šole (šola v naravi, ekskurzija ...), šola organizira nadomestni vzgojno-izobraževalni program;
- odstranitev učenca od pouka, kadar onemogoča oz. moti izvajanje pouka kljub predhodnim pogovorom, dogovorom in opozorilom; v tem primeru učenec dela pod strokovnim nadzorom, kasneje pa skupaj z učiteljem pregledata opravljeno delo in se dogovorita o sprejemljivem načinu sodelovanja pri pouku;
- obisk strokovnega delavca na domu;
- pogostejši prihodi staršev na razgovor v šolo;
- vključitev zunanjih institucij v reševanje problemov: center za socialno delo, svetovalni centri, sodstvo ...;
- odvzem predmeta ali naprave, s katerim učenec onemogoča izvedbo pouka ali ogroža varnost – obvestilo in vrnitev staršem.

Šola lahko oblikuje in izvaja tudi druge vzgojne ukrepe (npr. prestavitev učenca v drug oddelek). O vzgojnih ukrepih se vodijo ustrezni zapisi, ki ne vplivajo na vzgojne kazni. O vzgojnem ukrepu morajo biti predhodno ali naknadno obveščeni starši.

Z vzgojnimi ukrepi ni mogoče omejiti pravic učencev od 5. do 13. člena in od 50. do 57. člena Zakona o osnovni šoli.

c) Vzgojni opomini

Vzgojni opomin se izreče, kadar učenec krši dolžnosti in odgovornosti, določene z zakonom, drugimi predpisi, akti šole in ko vzgojne dejavnosti oz. vzgojni ukrepi ob predhodnih kršitvah niso dosegli namena.

Predlog za vzgojni opomin poda strokovni delavec šole razredniku. Razrednik opravi potrebne razgovore in preveri utemeljenost izreka opomina. Predlog za izrek poda učiteljskemu zboru, ki o tem odloči.

VI. OBLIKE VZAJEMNEGA SODELOVANJA ŠOLE S STARŠI

Ker so primarni vzgojitelji starši in zato nosijo velik delež odgovornosti za otrokov razvoj in napredek, je sodelovanje med starši in šolo nujno. Medsebojno zaupanje ter redno in kvalitetno sodelovanje šole s starši je predpogoj za učinkovito vzgojno delovanje šole.

Starši s šolo sodelujejo preko formalnih organov (svet šole, svet staršev), roditeljskih sestankov in govorilnih ur.

Na šoli so letno organizirani trije roditeljski sestanki, ki jih vodi razrednik oddelka ali zunanji strokovni predavatelj. Predvidoma so organizirani v septembru, februarju ali marcu in aprilu ali maju.

Dopoldanske govorilne ure so organizirane v času pouka po individualnem načrtu vsakega učitelja.

Organizirane so tudi skupne popoldanske govorilne ure za vse učence razredne in predmetne stopnje, ki so enkrat mesečno, in sicer vsak drugi delovni torek ob 18. uri.

Na govorilnih urah bodo prisotni vsi učitelji in šolski svetovalni delavki.

Razpored govorilnih ur je objavljen na šolski spletni strani, v šolski publikaciji in na oglasni deski šole.

Starši imajo tudi možnost:

- sodelovanja v oblikovanju in dopolnjevanju vzgojnega načrta šole (vprašalniki, roditeljski sestanki, internet);
- sodelovanja v različnih vzgojno-izobraževalnih dejavnostih;
- oblikovanja akcij za izvajanje vzgojno-preventivnih dejavnosti;
- obiskovanja predavanj, delavnic za starše, šole za starše;
- vključevanja v reševanje problemov, ki jih imajo njihovi otroci;
- sodelovanja pri restituciji ali izvajanju vzgojnih ukrepov njihovim otrokom.

Starše bomo sproti (ustno ali pisno) obveščali o razvoju, napredku in tudi kritičnem ravnanju njihovega otroka.

V primeru večjih težav bo šola usmerjala starše v starševske delavnice, šolo za starše, svetovalni center in druge ustanove.

V posameznih primerih, ko se starši ne vključujejo v reševanje problemov, povezanih z njihovimi otroki ali jih zanemarjajo, lahko šola izvede obisk strokovnega delavca na domu. V reševanje problemov se lahko vključujejo tudi zunanje institucije: centri za socialno delo, svetovalni centri in ostale pristojne institucije.

Vzgojni načrt je dolgoročen dokument. Glede na letno evalvacijo vzgojnega dela ga bomo dopolnjevali in spreminjali.

Vzgojni načrt stopi v veljavo z 22. 10. 2012.

Kranj, 15. 10. 2012

Predsednica Sveta šole,
Lidija Švigelj